

Vogeltrek en trekvogels

Expositie van de Vogelwerkgroep

In het Natuur en Milieucentrum Ter Kleef is tot en met 25 maart 2007 een expositie te zien over 'Vogeltrek en trekvogels'. In deze tentoonstelling van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland wordt uitgelegd wat het verschil is tussen standvogels, zomergasten en wintergasten. Tientallen miljoenen vogels trekken jaarlijks van hun broedgebieden naar hun overwinteringsgebied. Nederland ligt zeer gunstig op de route van vele vogels uit noordelijke streken. Bovendien ligt Nederland aan de Noordzee, waardoor veel zangvogels een gestuwde trek laten zien over de duinen naar het zuiden. Veel leden van de VWG zullen wel eens op een gunstige ochtend in september of oktober naar de kust geweest zijn om een glimp op te vangen van deze 'volksverhuizing' onder de vogels. Onze VWG is in 1951 zelfs opgericht om gezamenlijk de vogeltrek te registreren en te bestuderen, toen nog op de boulevard van Bloemendaal.

Er wordt wat afgevlogen

Bijna het hele jaar zijn er wel vogelverplaatsingen in ons luchtruim. Vanaf februari komen de eerste overwinteraars weer zeer gespreid terug uit zuidelijke landen. De laatste vogels komen nog in de loop van mei terug. Vanaf april tot en met begin juni trekken veel noordelijke steltlopers langs de kust naar hun broedgebieden op de toendra's tot ver boven de poolcirkel. De eerste terugtrek kan ook al in de loop van juni plaats vinden. Jonge Spreeuwen boemelen al weer zuidwaarts en begin juli is er al terugtrek van noordelijke steltlopers te zien. Veel trek vindt ongemerkt 's nachts plaats en is alleen op de radar te zien. Van augustus tot en met november trekt de hoofdmacht van de meeste vogels door. En onder invloed van strengere winterse omstandigheden kan in december of januari vorst- of sneeuwtrek ontstaan.

Ringonderzoek

Heel vroeger dacht men dat de Koekoek 's winters veranderde in een Sperwer. Van zwaluwen veronderstelde men, dat ze in de modder op de bodem van vijvers en plassen overwinterden. Later ging men op grote schaal vogels vangen voor de consumptie. In Kennemerland werden op vele landgoederen vinkenbanen aangelegd. Tussen 1750 en 1850 waren de hoogtijdagen in het vinken vangen. Er waren in de 18^e eeuw in Zuid-Kennemerland wel 27 vinkenbanen bekend. Deze zullen niet alle

gelijktijdig in gebruik zijn geweest, maar gemiddeld toch wel 15-20. Van eind september tot eind november werden in heel Zuid-Kennemerland naar schatting 80.000 tot 100.000 Vinken per seizoen gevangen en gedood. Pas in 1912 verbood de Vogelwet het vangen voor de consumptie.

Inmiddels zijn er weer zes vinkenbanen langs de Nederlandse kust in gebruik genomen. Nu worden de vogels echter niet gedood, maar voorzien van een ring. Er is maar één vogelwerkgroep in Nederland die twee vinkenbanen binnen haar werkgebied heeft, en dat is 'onze' Vogelwerkgroep! Zowel in de Kennemerduinen als in de Amsterdamse Waterleidingduinen worden jaarlijks 5000-7000 vogels per vinkenbaan geringd. In de expositie is een maquette te zien van het vogelringstation (VRS) AW-duinen en tevens voorbeelden van ringen en terugmeldingen. De naam vinkenbaan is inmiddels veranderd in vogelringstation. Dit komt omdat er in plaats van een klein aantal vinkensoorten nu bijna honderd verschillende vogelsoorten gevangen worden.

Waar dient al dat ringen voor?

Het ringen is een mooie aanvulling op andere vogelonderzoeken, zoals trektellen, broedvogelinventarisaties, watervogeltellingen, fenologie en vogels waarnemen. Het ringen is een belangrijk hulpmiddel bij de bestudering van in het wild levende vogels. Door het ringetje is de vogel individueel herkenbaar geworden. Door veel vogels te ringen, stijgt de kans op een terugmelding. Met de ring- en vindgegevens is het mogelijk om van diverse vogelsoorten inzicht te krijgen in verplaatsingsgedrag, leeftijds grenzen, leeftijdsopbouw, trekroutes, pleisterplaatsen, broedgebieden enzovoorts. Veel van deze gegevens kunnen van belang zijn bij een effectieve vogelbescherming.

Veel van het hiervoor genoemde wordt nader toegelicht in de expositie. De openingstijden van de expositieruimte van Ter Kleef zijn: op werkdagen van 13.00 tot 16.30 uur en op zondag van 14.00 tot 16.00 uur. De tentoonstelling is gratis toegankelijk. Voor scholen en groepen kan een afspraak gemaakt worden voor de ochtenduren. Voor informatie kunt u bellen naar het Ter Kleef, 023-5114640.

Gratis publiekslezing

Als extraatje wordt op vrijdag 19 januari 2007 vanaf 20.00 uur een lezing met dia's gehouden in de kantine van Ter Kleef, Kleverlaan 9 te Haarlem. De lezing gaat over 'Vogeltrek en trekvogels' en duurt circa 2 x 45 minuten met een pauze ertussen. In verband met de beperkte ruimte (50 personen) is aanmelden nodig op bovenvermeld telefoonnummer.

Hans Vader